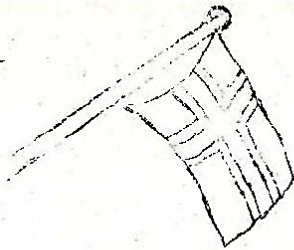

FRITT

LAND

Sambandskontoret

Nr 53 - 1. årg.

Fredag 14. juli 1944.

HJEMMEFRONTEN HOLDER-SKAL UTEFRONTEN RAKNE?

Fritt Land har i likhet med de aller fleste avisene her hjemme aldri befattet seg med partipolitikk. Vi har ikke sett det som vår oppgave å åpne våre spalter for folk som har villet forfekte et særstandpunkt. Det er idag av den største viktighet at hjemmefrontens enighet bevares og at den ikke splittes opp i mindre grupper som innbyrdes bekjemper hinanden. Riktignok hører det til demokratiets rettigheter at enhver meningsberettiget som selv respekterer de demokratiske prinsipper får høve til å ytre seg, og man kan si at et samfunns toleranse - dets villighet til å la de forskjelligste oppfatninger innenfor en rikt nyansert, differensiert opinion komme til orde og gjøre seg gjeldende - nettopp er et mål for hvor langt samfunnet er nådd i sin demokratisering. Men spørsmålet er hvor langt man skal praktisere denne liberale politikk i et krigførende og okkupert land. I denne krigen har vi sett mange skremmende eksempler på hvilke farlige konsekvenser det kan ha å følge denne linje helt ut. Norges styrke i disse mørke år har bestått i at hjemmefronten har kunnet opptre som enhet, og i denne henseende har vi vært langt gunstigere stillet enn f. eks. Jugoslavia, Frankrike, Polen eller Danmark.

Naturligvis er det en fiksjon å tro at denne enighet vil kunne bevares uforandret etter krigen, og det vil heller ikke være ønskelig, selv om vi - som vi ofte har framholdt - håper at partipolitikerne har lært noe av tiden siden det berømte stortingsmøte 9. april 1940, da man besluttet å skrinlegge alle motsetninger og i stedet konsentrere seg om hovedsaken: befrielsen av vårt land. Det historiske stortingsvedtaket ble hilst med begeistring av hele det norske folk - bortsett fra den lille klikken quislinger - og stortingets linje den gang (før de sergellige tingene som siden hendte) har også i fire år vært rettesnoren for hjemmefronten. Splid og splittelse kan ikke tales fordi fienden søker å utnytte all uoverenstemmelse blant oss. Presidets blamasje i september 1940 har i så måte vært en god lærepenge. Hjemmefronten har holdt.

Der tales undertiden om utefront og hjemmefront som to atskilte ting, men en skal da huske på at den norske utefront rekrutteres fra hjemmefronten og at det i alminnelighet er de mennesker som har gjort den største innsatsen hjemme som på ett eller annet tidspunkt blir tvunget til å gå i landflyktighet. Hjemmefrontens arbeide må kamufleres omhyggelig, det krever tid og omtanke, men det er nødvendig fordi

ingen av hjemmefrontens arbeidere liker å se sitt arbeid mer eller mindre spolert og selv bli stilt overfor valget mellom Viktoria Terrasse og Sverige. Men når det likevel hender, kanskje etter den største innsats, blir resultatet at en ny mann inntar plassen etter vår hjemmearbeider som nå slutter seg til utefronten.

Det er en brå overgang å komme fra et okkupert land til en nøytral stat. Mangt og meget er annerledes enn en tenker seg det - både til det verre og til det bedre. Våre landsmenn i Sverige - og de som siden kommer til England eller andre land - blir stilt overfor en helt ny situasjon, men det skal sis til deres ros at de har gjort hva de har kunnet for å opprettholde kontakten hjemover og de har ikke glemt det de kjempet for. Det er blitt sagt at de alle - med tanke på dem som sitter igjen hjemme - føler en viss skyld. Det er ikke vanskelig å forstå oppkomsten av en slik følelse og hva den må føre til. Flyktingene føler seg framdeles som hjemmefrontens menn og de prøver å gjøre sitt beste under de nye forhold. De som er så heldige å ha kontakt med utefronten vil kunne bevite at dette er riktig og at skillet mellom de to frontene bare er et kunstig skille.

Dette gjelder den del av utefrontens folk som ikke glemmer, og det er den største del. Men utefronten teller også folk som ikke har opplevd okkupasjonsårene eller kom over så tidlig at de ikke har vært med på de avgjørende begivenheter hjemme og derfor mangler organ til å forstå våre tyske venner og vår situasjon som den nå er. Blant disse mennesker fins der mange som enda prøver å forstå og som er villig til å la seg belære. Men der fins også noen som ikke evner dette; og når en slik mann inntar en ledende stilling, kan resultatet stundom bli bedrøvelig. Vi har i den siste tid av folk som er kommet fra Stockholm hørt en del foruroligende ting om en mann av denne type som sitter i en meget viktig stilling. Vi vil i det lengste håpe at meldingene er overdrevne, og så lenge vi ikke hører at forstands- og forstælseshemningene hos vedkommende er blitt helt uheldbredelige, skal vi nøye oss med disse antydninger. Vi er forberedt på at tyskerne med begjærighet vil utnytte dem. Men enkelte ganger er det misforstått lojalitet å tie helt stille. Følgene kan bli enda verre hvis hjemmefronten i denne kritiske tid unnlater å stille et uavviselig krav til utefronten: Vi forlanger at den skal ledes av menn som er i besiddelse av den fornødne grad av vidsyn, menneskelighet og forståelse.

Forleden kom en transport russiske krigsfanger, ca. 1.200 menn, fra Tyskland til Oslo. Alt før avgangen fra Swinemünde var det av mange døde av flekktufus, og ved ankomsten til Oslo var ytterligere tre megew-syker. Disse ble overført til et tysk militærhospital. De øvrige fanger ble sendt til Lillanhammer. Først da det var gjort, heiste de tyske skipene karanteneflagg og varslet de norske helsemyndigheter! Samtidig rekrutterte de folk fra et utgassingsfirma for å få båtene desinfisert; folkene som kom ombord, trodde det dreiet seg om en alminnelig utgassing for rotter o.l., og da de hørte at det dreiet seg om flekktufus, sa de at de ikke kunne utføre arbeidet, da de ikke disponerte de rette beskyttelsesmidler. Det nyttet imidlertid ikke, de ble tvunget til å utføre arbeidet uten beskyttelsesklær o.l., og resultatet er at disse folkene nå er under oppsikt av helsemyndighetene inntil det kan bringes på det rene om de er smittet av den uhyggelige sykdom eller ikke. - I denne forbindelse kan nevnes at det søndag var slått opp plakater på Hvalstranda bad hvor det ble advart mot badning da det var fare for at det kunne være tyfusbasiller i vannet. Folk tok ikke hensyn til dette men badet usjenert. Advarslen ble senere fjernet, men som man forstår har den ikke vært uten grunn.

Ifølge svensk presse opplyses at ledende menn innen Gestapo ble drept og såret under kampen mot de tre nordmenn på Flaskebekk. En av de drepte var kriminalsekretær Herbert Stehr, tidligere ved "Stapo-Leitstelle Breslau" og blant de sårete var den kjente leder av Gestapos avdeling for politisk spionasje og kontraspionasje Siegfried Fehmer. Han ble ført til sykehus, men skal befinne seg utenfor fare.

N Y H E T E N E F O R S D A G

Østfronten. I en dagsorden fra marskalk Stalin onsdag kveld ble det meddelt at tropper på den annen baltiske front hadde gått til angrep NV og V for Novosokolniki nær grensen til Latvia. Etter to døgns kamper har russerne brutt igjennom de kraftige tyske forsvarstillinger på en 150 km bred front og i en dybde av 35 km. De er gått over jernbanelinjen Pskov - Polotsk og erobret knutepunktet Idritsa på denne bane foruten 1.000 tettbygde steder. Framstøtet fortsetter og russerne stormer gjennom bredden i de tyske linjer. Tyskerne lider store tap og på en dag hadde de over 7.000 felle i dette avsnitt. Russernes bytte bestod bl.a. av 250 kanoner og bombekaster og over 500 maskingeværer. Den russiske offensiv går nå over en 500 km bred front fra Pskov i N. V for Idritsa, NV og SV for Pinsk, NV og SV for Vilna, som er helt innringet, mellom Lida og Grodno, V for Slonia mot Volkovysk, NV og SV for Pinsk og NV for Kovel mot Brast Litovsk i S. - Ifølge en melding fra Moskva opphørte onsdag alle radiosignaler fra den omringede tyske garnison i Vilna og dette tas som et tegn på at tyskerne innser det nyttesløse i motstanden. I det øyeblikk Vilna faller har den røde arme innatt

den siste større tyske festning på veien mot den litauiske hovedstad Kaunas og Tilsit i Øst-Preussen. Den hurtige framrykning SV for Vilna har ført de russiske tropper nesten fram til Njemen i nærheten av Olita. Russerne står i dette avsnitt ca. 8 mil fra rikstysk område. Lenge S fortsetter den russiske framrykning mot Bialy stok - Brast Litovsk-linjen, i retning mot Warsjava. Framskutte tropper V for Lida står bare noen få mil fra Grodno. Tropper som rykker videre fram fra Baranovitsji, står 80 km V for dette sted og presser seg fram mot jernbaneknutpunktet Volkovysk. Lengst i S er Pinsk omgitt og tropper som rykker fram SV og NV for byen står bare 4 mil fra hverandre. - På finskefronten fortsetter den russiske framrykning og over 30 steder ble erobret onsdag.

Vestfronten. Amerikaneerne avanserer på en 65 km bred front mot Lessay, Foriers og St. Lo. De står nå 3 km fra St. Lo. På fronten SV for Caen har tyskerne 3 ganger gått til motangrep med formasjoner av 4 panserdivisjoner, men de er blitt slått tilbake med store tap og det har hønt at hele panserregiment er blitt redusert til 1/3 av sin opprinnelige styrke i den rasende spærreild som møtte dem. Tyskerne forsøkte å erstatte sine panserstyrker med infanteri, men de er hvergang blitt drevet tilbake. Det allierte flyvåpen har bombet de tyske tilførselslinjer. - Torsdag formiddag har amerikanske bombefly for tredje gang på tre dager angrepet München-området. De to første dager ble det kastet ned ca. 6.000 tonn bomber. München er et viktig knutepunkt for forsyninger til Italia og bombingene står derfor i nøye sammenheng med general Alexanders offensiv mot Kesselrings styrker. Andre fly har angrepet mål i Saar-området. - Britiske fly angrep natt til torsdag utskyttingsbaser for forerløse fly i N-Frankrike. Det var ingen bomber over England i natt og det er den tredje natt London ikke har hatt noe angrep. Kongen og dronningen besøkte i dag et luftvernatteri som var i aksjon under angrepet.

Italia. 5. arme har ny framgang under sine bevegelser for å omgå Livorno og britiske og indiske tropper fortsetter framrykningen i fjellene langs øvre Tiber. Ved adriaterhavskysten er stillingen uforandret.

Amerika. Roosevelt opplyste tirsdag at han var villig til å stille seg til valg for fjerde gang. Han meddelte videre at han og de Gaulle var kommet til fullstendig enighet.

Britiske og amerikanske laboratorier har nå framstillet et pulver som har øyeblikkelig drepende virkning på tyfusbasiller. Det er ikke skadelig for mennesker og det kan blandes i malin. Skjorter som er innsatt med dette pulver kan vaskes flere ganger uten at virkningen blir borte. Pulveret ble brukt med stort hell til å motvirke tyfus i Nord-Afrika og da en tyfusepidemi brøt ut i Neapel ble det gitt ordre til at hele befolkningen skulle behandles med dette pulver. Det varte ikke lenge før hele epidemien var stanset.